

COLOZZA против ИТАЛИЈЕ

Пресуда од 12. фебруара 1985. године

НЕЗВАНИЧНИ РЕЗИМЕ И ИСТОРИЈАТ ПРЕДМЕТА

A. Основне чињенице

Господин Colozza, Италијан по националности, је био кривично гоњен због преваре, а поступак је покренут 1972. године. Како он више није живио на адреси назначеној у евиденцијама Канцеларије за личне податке, Окружни суд у Риму га је третирао као бјегунца ("latitante") и судио му у одсутности. Након што је подносиоцу представке одређен бранилац по службеној дужности, Регионални суд га је 17. децембра 1976. осудио на шест година затвора и новчану казну. Како адвокат није уложио жалбу, пресуда је постала коначна 16. јануара 1977. године. Господин Colozza је ухапшен 29. септембра и одмах је уложио процедурални приговор, који је Окружни суд у Риму одбацио 29. априла 1978. године. Он је, такође, уложио жалбу Жалбеном суду и, касније, Касационом суду, али без успјеха.

Подносилац представке је умро у затвору дана 2. децембра 1983. године; његова удовица је изразила жељу да настави поступак пред Судом и да учествује у њему.

B. Поступак пред Комисијом за људска права

Господин Colozza се обратио Комисији 5. маја 1980. године. Суштина његове представке је била у томе да он није имао погодности правичног суђења.

Комисија је оцијенила представку прихватљивом 9. јула 1982. године. У свом извјештају од 5. маја 1983. године, она је изразила једногласно мишљење да је члан 6 став 1 Конвенције повријеђен.

Комисија је упутила предмет Суду 18. јула 1983. године.

ИЗВОД ИЗ ПРЕСУДЕ

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6 СТАВ 1

26. На расправи пред Судом, адвокат подносиоца представке је тврдио да је постојала повреда става 3(а) члана 6. Комисија је, са своје стране, размотрила предмет у оквиру става 1. Влада је негирала постојање било каквог кршења.

Суд подсјећа да су гаранције садржане у ставу 3 члана 6 конститутивни елементи, између осталих, општег појма правичног суђења (в. пресуду од 9. априла 1984. године у предмету *Goddi*, серија А бр. 76, стр. 11, став 28). У околностима предмета, Суд, такође имајући у виду ове гаранције, сматра да би предмет требало да се испита у оквиру става 1 који гласи:

“Приликом утврђивања...било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну...расправу...пред...судом...” (текст из Конвенције оригинал)

Основно питање јесте да ли је комбиновано прибјегавање поступку обавјештавања лица којима се не може да се уђе у траг (*irreperibile*) са поступком одржавања суђења у одсутности - у форми примјенљивој на "*latitanti*" (в. став 20 горе) - лишило г. Colozza гарантованих права.

27. Иако то није изричито споменуто у ставу 1 члана 6, предмет и сврха члана узетог у цјелини показује да лице "оптужено за кривично дјело" има право да узме учешћа у расправи. Штавише, подставови (ц), (д) и (е) става 3 гарантују "сваком оптуженом за кривично дјело" право "да се сам брани", "да испитује или да да испитати свједоке" и "да користи бесплатну помоћ тумача ако не разумије или не говори језик који се користи у суду", и тешко је да се схвати како би он могао да ужива ова права ако није био присутан.

28. У овом предмету, Суд не мора да одреди да ли и под којим условима оптужени може да се одрекне коришћења свог права да се појави на расправи пошто свакако, према установљеној правној пракси Суда, одрицање коришћења права гарантованих Конвенцијом мора да буде установљено на недвосмислен начин (в. пресуду од 7. маја 1974. године у предмету *Neumeister*, серија А бр. 17, стр. 16, став 36; пресуду од 23. јуна 1981. године у предмету *Le Compte, Van Leuven и De Meyer*, серија А бр. 43, стр. 25-26, став 59; пресуду од 10. фебруара 1983. године у предмету *Albert и Le Compte*, серија А бр. 58, стр. 19, став 35).

У ствари, за Суд овдје није у питању оптужени који је лично обавијештен и који се, након што је на тај начин постао свјестан разлога за оптужбу, изричито одрекао коришћења свог права да се појави и да се брани. Италијанске власти су,

ослањајући се само на претпоставку (в. ставове 12 и 20 горе), закључиле из статуса "latitante" који су приписали г. Colozzu, да је постојало такво одрицање.

По мишљењу Суда, ова претпоставка није пружала довољну основу. Испитивање чињеница не открива да је подносилац представке имао икакав наговјештај покретања кривичног поступка против њега; њега су само сматрали свјесним тога на основу обавјештења достављених на почетку поступка у писарну истражног судије и касније у писарну суда. Поред тога, покушаји да му се уђе у траг су били неодговарајући; они су били ограничени на стан гдје су га узалудно тражили 1972. године (via Longanesi) и на адресу пријављену у евиденцијама Ureda-General-a (via Fonteiana), мада је било познато да он више не живи тамо (в. ставове 10 и 12 горе). Суд овдје придаје нарочиту пажњу чињеници да су одређене службе канцеларије римског јавног тужиоца и римске полиције успјеле, у контексту других кривичних поступака, да прибаве нову адресу г. Colozzae (в. став 15 горе); на тај начин било је могуће да се пронађе га чак иако – што је Влада поменула као оправдање - никаква база података није постојала. Тешко је помирити ситуацију коју је установио Суд са прилежношћу коју државе уговорнице морају да имају да би обезбиједиле да се права гарантована чланом 6 користе на ефикасан начин (в. *mutatis mutandis*, пресуда од 13. маја 1980. године у предмету Artico, серија А бр. 37, стр. 18, став 37).

У закључку, материјал пред Судом не открива да се г. Colozza одрекао коришћења свог права да се појави и да се брани или да је он тежио да избјегне правди. Сходно томе, није неопходно да се одлучи да ли лице оптужено за кривично дјело, које се заправо скрива, тиме губи коришћење права која су у питању.

29. Сходно Влади, право да се лично учествује на расправи нема апсолутни карактер који му Комисија очигледно придаје у свом Извјештају. Оно треба да буде усклађено, постизањем "разумног омјера", у односу на јавни интерес, а нарочито у односу на интерес правде.

Није функција Суда да елаборише генералну теорију у овој области (в., *mutatis mutandis*, пресуду од 27. фебруара 1980. г. у предмету Deweer, серија А бр. 35, стр. 25, став 49). Како је Влада истакла, немогућност одржавања суђења у одсуству може да паралише вођење кривичног поступка, тако да то може да доведе до, на примјер, губљења доказа, истека рокова за кривично гоњење или погрешног вођења поступка. Међутим, у околностима овог предмета, Суду се не чини да је ова чињеница такве природе да оправда комплетан и непоправљив губитак права на учешће у расправи. Када домаћи закон дозвољава да се суђење одржи без обзира на одсутност лица "оптуженог за кривично дјело" које је у позицији г. Colozzae, то лице треба, једном кад сазна за поступак, да буде у могућности да добије, од суда који га саслуша, свјежу одлуку о меритуму оптужбе.

30. Државе уговорнице уживају широку дискрецију у погледу избора средстава усмјерених на то да обезбиједе да су њихови правни системи у складу са

захтјевима члана 6 став 1 на овом пољу. Задатак Суда није да укаже на та средства државама, него да утврди да ли су резултати тражени Конвенцијом постигнути (в. *mutatis mutandis*, пресуду од 26. октобра 1984. године у предмету De Cubber, серија А бр. 86, стр. 20, став 35). Да би то било тако, средства доступна по домаћем праву морају да се покажу ефикасним и лице "оптужено за кривично дијело" које је у ситуацији у којој је био г. Colozza не смије да буде принуђено да доказује да оно није тежило да избјегне правди или да је његова одсутност била узрокована *force majeure* (вишом силом).

31. Према италијанској судској пракси, подносилац представке је био овлаштен да уложи "касну жалбу" и, он је, у ствари, то и учинио (в. ставове 14 и 23 горе).

Овај правни лијек не задовољава горе поменуте критеријуме. Суд може, расправљајући о представи, да се одреди према меритуму (на француском језику: "*bien-fondé*") кривичне оптужбе, у погледу фактичких и правних питања, само ако нађе да су надлежне власти пропустиле да испоштују правила која регулишу проглашење да је оптужени "*latitante*", или при достави докумената странци у поступку. Поред тога, на том је лицу да докаже да оно није избјегавало поступак (в. став 23 горе).

У овом предмету, нити Жалбени нити Касациони суд нису исправили наводну повреду: овај први се ограничио на одлуку о неприхватљивости жалбе, а други је закључио да је проглашавање "*latitanza*" било легитимно (в. ставове 16 и 17 горе).

32. Тако "трибунал", који би био компетентан да одреди све аспекте предмета, предмет г. Colozzae никада није расправљао у његовом присуству.

Сходно Влади, међутим, подносилац представке је сам одговоран за овакво стање ствари јер он није нити обавијестио надлежну Канцеларију градске Скупштине о промјени адресе нити је, након што су га већ третирали као "*latitante*", предузео кораке да достави адресу за доставу докумената или да се преда.

Суд не види како је г. Colozza могао да уради ово друго или треће, јер није утврђено да је он на било који начин био свјестан поступка покренутог против њега.

Први наводни недостатак представља само управни прекршај (*illegittimo amministrativo*). Посљедице које су му италијанске судске власти дале су очигледно несразмјерне, имајући у виду истакнуто мјесто које право на правично суђење има у демократским друштвима према Конвенцији (в., *mutatis mutandis*, горе споменути пресуду у предмету De Cubber, серија А бр. 86, стр. 16, став 30. *in fine*).

33. Стога је постојало кршење захтјева члана 6 став 1.

II. ПРИМЈЕНА ЧЛАНА 50

34. Члан 50 Конвенције гласи:

“Ако Суд утврди да је одлука или мјера судског органа или било којег другог органа високе стране уговорнице, у цјелини или дјелимично, у супротности са обавезама које проистичу из ове ... Конвенције, и када унутрашње право наведене чланице омогућава само дјелимично обештећење за посљедице такве одлуке или мјере, Суд ће својом одлуком пружити оштећеној страни правично задовољење, уколико је то потребно.”

35. Удовица подносиоца представке је тражила правичну накнаду, али је њен износ препустила дискрецији Суда. Комисија је наговјестила своје слагање са овим. Влада, мада је оспоравала постојање повреде, заузела је исто становиште. Међутим, она је поставила питање да ли гђа Colozza може валидно да замијени свог супруга у поступку.

Питање је на тај начин спремно за одлуку (правило 53 став 1 Правила суда).

36. Гђа Colozza је засновала свој захтјев на чињеници да је њен супруг издржао велики дио - око шест година - од казне која му је изречена. Она је изјавила да је ово узроковало, како за њега тако и за њу, физичку и психичку патњу и финансијски губитак.

37. Влада је указала да је период који је г. Colozza провео у затвору резултат не само казне од 17. децембра 1976. године, него исто тако других казни које нису у вези са овим поступком. Они су, такође, сматрали да његово понашање не треба да се занемари.

38. Суд примјећује да у овом предмету додјела правичне накнаде може да буде заснована само на чињеници да подносилац представке није уживао бенефиције које произилазе из гаранција члана 6. Док Суд не може да нагађа о исходу суђења да је ситуација била другачија, он не налази неразумним да сматра да је г. Colozza претрпио губитак стварне прилике (в. *mutatis mutandis*, пресуду од 9. априла 1984. године у предмету Goddi, серија А бр. 76, стр. 13-14, став 35). Овоме мора да се дода нематеријална штета коју су он и његова удовица без сумње претрпјели.

Ови елементи штете не могу, као такви, да се израчунавају. Полазећи од принципа правичности, како се то захтијева чланом 50, Суд додјељује гђи Colozza, којој мора да се призна статус "повријеђене стране" (в. *mutatis mutandis*, горе споменуту пресуду у предмету Deweer, серија А бр. 35, стр. 19-20, став 37, и стр. 32, став 60, и *a contrario*, пресуда од 18. октобра 1982. године у предмету X против Уједињеног Краљевства, серија А бр. 55, стр. 16, став 19), одштету у износу од 6.000.000 лира.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА, СУД ЈЕДНОГЛАСНО

1. Одлучује да је повријеђен члан 6 став 1.
2. Одлучује да тужена Држава треба да плати гђи Colozza шест милиона (6.000.000) лира на име правичне накнаде.

Сачињено на енглеском и француском језику и објављено на јавној расправи, у Згради људских права у Strasbourgu, 12. фебруара 1985. године.

Gérard WIARDA
Предсједник

Marc-André EISSEN
Регистар

КЉУЧНЕ РИЈЕЧИ:

Правично суђење /
Приступ суду /
Лично саслушање /
Лична одбрана /
Брза и детаљна информација /
Правична накнада